

Szeged város 2008 évi zárszámadása
avagy
A bizonytalan egyensúly éve

A közgyűlés április 3-án tárgyalta Szeged város 2008. évi zárszámadását, és ahogy lenni szokott, a közgyűlési vita számos kérdést hagyott megválaszolatlanul. A kormányoldal eleve nem volt érdekelt a homály elosztatásában, az ellenzék számára pedig nem állt rendelkezésre elegendő idő, hogy a részleteket feltárja. Ezt a hiányt próbáljuk pótolni ezzel a kis összefoglalóval.

2008. volt a világot megrengető pénzügyi és gazdasági válság első éve, így már ez a tény önmagában is az érdeklődés középpontjába állíthatta volna a város zárszámadását, hogy lássuk, vajon mennyire vagyunk felkészültek a várható bajok kezelésére.

Ha a világgazdaságban – akár csak a természetben – a külső körülmények drasztikus mértékben és nagy sebességgel megváltoznak, akkor két alapvető képesség segítheti a nemzetgazdaságok és a gazdasági szereplők közöttük az önkormányzatok túlélését: az egyik túlélési tényező az, ha a külső változások ingerei villámgyorsan eljutnak az idegközpontba, ami a nemzetgazdaság vonatkozásában értelemszerűen a kormányt jelenti. A másik fontos dolog, hogy az idegközpont legyen képes a külső ingereknek megfelelő, gyors válaszreakciókat produkálni, önvédelmi folyamatokat elindítani.

Nézzük meg, ezzel szemben mi a helyzet Magyarországon? A magyar társadalom 2008. március 9-én egy meglehetősen egyértelmű, kemény, határozott üzenetet küldött a kormányzó politikai erőknél, a szocialista és szabad demokrata pártok, valamint az általuk kiállított kormánynak. Ám egy évig mégsem történt szinte semmi. Úgy tűnik, ez az üzenet közel egy éven át vándorolt a kormányerők idegrendszerének útvesztőjében, mire 2009 tavaszán nagy nehezen eljutott a szocialista párt és a kormány eszéhez, Gyurcsány Ferenc pártelnök miniszterelnökhöz. Akinek egy év elteltével - inkább kevésbé mint többé - sikerült is dekódolnia a társadalom nem túl bonyolult üzenetét. (Horn Gábor SZDSZ ügyvivőnek ez a művelet például néhány percébe került csak.) Nem csoda, ha ma már úgy érezzük, ez a reakció megkésett, és nem az azóta kialakult helyzetre megfelelő. Ennyi ma már nem elegendő. Hiszen időközben egyre gyorsuló ütemben elkezdett kibontakozni az utóbbi nyolcvan év legdrámaibb és legpusztítóbb gazdasági, pénzügyi világválsága.

Nézzük, hogyan reagált a kormány 2008-ban a válság első jeleire? Emlékezzünk csak: az első reakció a tagadás volt. Gyurcsány Ferenc akkori miniszterelnök és Bajnai Gordon akkori gazdasági-fejlesztési csúcsminiszter egyöntetűen állították: válság márpedig nincsen. Vagy ha van, az Magyarországot el fogja kerülni.

Majd pár hét elteltével – talán ekkor ébredtek tudatára, hogy mi is készül itt valójában - jött a pánik. A pánik pedig rossz tanácsadó. A rossz tanácsok pedig rossz döntéseket eredményeznek, még akkor is, ha más körülmények között valaki képes lenne a jó döntésre. De mi van akkor, ha az idegközpontban nincs is a kialakult helyzetre megfelelő reakció? Mire számíthatunk akkor, ha a Kádár-rendszerből örökölt politikai módszerek és dogmák, valamint a liberálisoktól kölcsönvett gazdasági doktrínák szellemi erőterében, ahol szocialista politikai, értelmiségi elit mozog, nincs is intakt válasz a kialakult helyzetre?

Akkor jönnek a régi, reflexek. Alig meglepő módon a szocialista kormány ugyanazokkal a válaszreakciókkal próbált-próbál a válságon úrrá lenni, mint amivel a korábbi években próbálkozott, és amelyek már akkor sem hoztak semmilyen tartós pozitív eredményt: jött az újabb hitelek felvétele és az újabb megszorítások.

Botka László polgármester azt mondta, azért kell most nekik kormányozniuk, mert az MSZP-nek van programja. Ami igaz, az igaz. Az MSZP-nek az utóbbi hét évben tényleg mindig volt valami programja. Eleinte havonta, aztán hetente, újabban már naponta hirdetnek újabb és mégújabb programokat.

Azonban ezekkel a programokkal mindig volt egy nagy baj. Olyanok voltak, mint Ivan Iljics varrógépe. Szegény Ivan Iljics a Szovjetunió egyik nagy varrógép gyárában dolgozott. Egy nap elhatározta, hogy meglepi a feleségét egy varrógéppel. Szépen apródonként hazahordta a gyárból az alkatrészeket, és nekiállt otthon összerakni. Ám akárhogy is próbálkozott, akármilyen sorrendben szerelte össze a darabokat, a végén mindig gépfegyver jött ki belőle.

Így vagyunk mi a szocialisták „programjaival” is. Akármilyen programot hirdettek meg eddig, akár miről beszéltek, a végén mindig megszorítás lett belőle. Mi volt 2006 őszén? Megszorítás. Mit vezettek be 2007-ben? Megszorításokat. Mivel próbálkoztak 2008-ban? Megszorításokkal. És mit terveznek 2009-re? A változatosság kedvéért újabb megszorításokat. Ja, és persze hitelek felvételét minden mennyiségben. Volt ezeknek eddig bármi eredménye a társadalom széles rétegeinek megnyomorításán kívül? Az égvilágon semmi. Miért próbálkoznak mégis? Mert semmi mást nem tudnak ezen kívül elképzelni.

A kormányprogrammal kapcsolatban Botka László polgármester még azt is leszögezte, hogy a miniszterelnök személye szinte lényegtelen, a program az igazán fontos. És ebben megint csak igazat kell, hogy adjunk neki. Nem csak azért, mert az elmúlt hetekben a „Miniszterelnök kerestetik” című szórakoztató vetélkedőjünkkel a szocialisták erről élő bizonyítást adtak, hanem azért is, mert a szocialisták újabb „programja” nem más, mint egy gépfegyver a magyar társadalom hátának szegezve. És az aztán valóban teljesen mindegy, hogy ezen a gépfegyveren melyik lágerparancsnok lelkületű szocialista húzza meg a ravaszt. Az „eredmény” egészen bizonyosan ugyanaz lesz.

Azt is meg kell állapítanunk, hogy Bajnai Gordon talán az egyik „legjobb” választás ehhez a „nemes” feladathoz. Ő ugyanis már a HAJDUBÉT ügyben bizonyított. A szeme se rebbent akkor, amikor az egyik legnagyobb magyar baromfifeldolgozó cég lassú kivégzését levezényelte, és további 500 libatenyésztő család teljes nyomorba, végső anyagi romlásba taszítása sem váltott ki nála különösebb érzelmi reakciókat. Ide tényleg egy ilyen alak kell.

De lássuk, mi a helyzet Szegeden?

Szeged a béke szigete. És a gazdasági stabilitásé. Itt nyugalom van, valamint költségvetési egyensúly. És fejlődés, „korábban soha nem látott mértékben”. Legalábbis a zárszámadással (is) ezt kívánja üzeni a szegedieknek Botka László és csapata.

Híhetünk nekik? Elhíhetjük azt, hogy akik országos ügyekben éveken át minden létező hibát és bűnt elkövettek, ami elkövethető, itt helyben tudják a dolgukat?

Nézzük, mit mondanak a számok:

Első pillantásra úgy tűnik, minden a legnagyobb rendben. A költségvetés bevételi és kiadási sarokszámai több mint 3,7 milliárd Ft pozitívumot mutatnak.

Költségvetés sarokszámai		2008
Bevétel	terv	tény
	59 711 824	52 399 047
Kiadás	Terv	tény
	61 988 588	48 642 085
Egyenleg	Terv	tény
	- 2 276 764	3 756 962

Irigylésre méltó helyzet. Azonban ha a részletekben is elmerülünk, egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy a 2008 évi költségvetési egyensúly csak látszólagos. Az egyensúlyinak látszó helyzetet több tényező együttesen idézte elő:

1. A város a 2008-ra tervezett beruházások végrehajtásához jelentős hiteleket vett fel, hogy a pályázati források mellé biztosítani tudja várost terhelő önrészt. Szeged már hosszú évek óta szinte kizárólag hitelekből fedezi a saját hozzájárulását gyakorlatilag minden projektnél. A felvett hosszúlejáratú hitel nagysága 1,9 milliárd Ft, a rövidlejáratú hitel pedig 885 millió Ft.

Azonban a pályázati források nem a tervezett ütemben érkeztek, így a beruházások is csúsztak, és csak sokkal kisebb részben valósultak meg - pénzügyileg mindenképpen - 2008-ban, mint eredetileg tervezték. Az új beruházásként eredetileg tervezett 4,7 milliárd Ft helyett csak kevesebb, mint 1,3 milliárd Ft-ot fizettek ki, ami a tervezettnél mindössze 27%-a. A 10 millió Ft-nál nagyobb értékű, 50%-nál kisebb arányban teljesült előirányzatok vonatkozásában egészen rossz arányt találunk: 3,9 milliárd tervezett kifizetéssel szemben mindössze 198 millió Ft felhasználásáról tudtak számot adni, ami a tervezett érték alig több, mint 5%-a.

Mindez azt eredményezte, hogy a felvett hitelek jelentős részét nem használták fel. Így azok szinte ellentételezés nélkül teljes összegben csak a költségvetési egyensúly látszatának előidézéshez járultak hozzá.

PM hivatal Felhalmozási kiadások, fejlesztési feladatok

10 millió Ft-nál nagyobb értékű, 50%-nál kisebb arányban teljesült projektek

Projekt	15 tétel		
	Terv	Tény	Teljesítettség
2007. évben benyújtott, de el nem bírált pályázatok önrésze	237 700	0	0.00%
Pályázati keret új fejlesztésekhez	237 212	0	0.00%
Helyi védelem alatt álló objektumok megóvása	17 600	8 453	48.03%
Elektromos tömegközlekedés nagyprojekt kivitelezés	1 530 307	87 928	5.75%
Szegedi kerékpárút hálózat fejlesztése	316 000	45 921	14.53%
Tisza folyó holtág rehabilitációja INTERREG III. A	36 658	2 522	6.88%
Szegedi Logisztikai és Szolgáltató Központ	385 610	34 902	9.05%
Gyevi temető körny. rendezése, tervezési, kivitelezési munkái	11 297	0	0.00%
Új fedett uszoda építése	180 451	13 468	7.46%
Szeged- Szőreg, Hősök tere- Makai út körforgalmi csomópont	80 000	0	0.00%
Dorozsmai út - Cserje sor közötti út kiépítése	88 840	1 075	1.21%
Domaszéki út kiépítése	254 606	1 983	0.78%
Tarján, Víztorony téri közlekedés fejlesztése	375 510	2 415	0.64%
Újszegedi Liget - Játékok Kertje	99 912	0	0.00%
Szőregi homokbánya	49 950	0	0.00%
Összesen	3 901 653	198 667	5.09%
Fejlesztési feladatok összesen (új beruházás)	4 723 942	1 283 293	27.17%

2. Az egyes alapok forrásait jelentős részben nem használta fel a város 2008-ban.

Alapok	Bevétel		Kiadás		Egyenleg	
	terv	Tény	Terv	Tény	Terv	tény
Parkolóalap	232 136	66 097	232 136	0	0	66 097
Lakásalap	3 807 085	2 828 292	3 807 085	906 308	0	1 921 984
Vízügyi Építési alap	3 784 837	2 619 182	3 784 837	2 211 836	0	407 346
Környezetvédelmi alap	325 272	89 980	325 272	55 615	0	34 365
Összesen	8 149 330	5 603 551	8 149 330	3 173 759	0	2 429 792

Ez az eredmény nagyszerű is lehetne, ha egyébként minden olyan felújítási és fejlesztési feladat, amit ezekből az alapokból finanszírozunk, hiánytalanul meg lenne oldva. Csakhogy nincs.

Minden városrészben számos helyen lenne szükség a felszíni vízelvezető rendszer felújítására, új beruházásnak minősülő fejlesztésére. Van, ahol évek óta nem valósulnak meg ezek a munkák, mert vezetőink azt mondták, „nincs rá pénz”.

A külső városrészekben, a kertvárosi övezetekben, de a lakótelepeken is évek óta szinte sehol nincs nagyobb járdafelújítás, mert azt, mondják, „nincs rá pénz”.

Nézzünk körül: hány közterünk, városrészi közterületünk szorulna teljes rekonstrukcióra, amiket évek óta halogat a város vezetése, mert állítólag „nincs rá pénz”.

Van elegendő parkolóhely a városban? Nincs. Szükség lenne új parkolóhelyek kialakítására? Igen. Akkor miért nem csináljuk? Mert „nincs rá pénz.”

Ha Ön kedves olvasó bosszankodik, mert kátyús, vagy egyenesen járhatatlan úttestű utcában lakik, ha nem lát a sötétben, mert rossz a közvilágítás hónapok óta, már ismeri a választ. Azért nem javítják az útburkolatot, a köztéri lámpát, mert „nincs rá pénz.”

- Nincs rá pénz? És az a 2,4 milliárd Ft, amit 2008-ban nem használtak fel? - Kérdeztük a város gazdasági alpolgármesterét.
- „Az a pénz a 2009-2010-ben tervezett nagyberuházások forrásainak biztosításához kell.” – kaptuk a választ.

Aha. Így persze már minden világos. Városvezetőink döntése alapján tehát azért nem fejlesztik a csatornarendszert, azért nem javítják a járdákat, útburkolatokat évek óta, azért válnak elhanyagolttá a közterek, nem épül tovább a közvilágítás, és azért nem létesülnek új parkolóhelyek, mert a város vezetése a 2009-2010-ben tervezett gigaköltségű presztízsberuházásokhoz halmozza fel az önerőt. Korrekt.

Tegyük fel azért – ne csak magunknak - a kérdést: rendben van ez így?

3. A város költségvetési intézményei – iskolák, óvodák, kultúrházak, szociális intézmények - is „plusszal” zárták a 2008. évet, vagyis 965 millió Ft-tal kevesebb volt a kiadásuk, mint a bevételük.

Önkormányzati intézmények bevételi kiadási adatai

Bevétel					
Intézményi saját		Önkormányzati támogatás		Összesen bevétel	
terv	tény	terv	Tény	Terv	Tény
4 322 880	5 242 297	18 493 506	17 250 983	22 816 386	22 493 280
Kiadás					
Intézményi bevételből		Önk. Támogatásból		Összes kiadás	
terv	tény	terv	Tény	Terv	Tény
4 322 880	3 782 962	18 493 506	17 744 703	22 816 386	21 527 665
Egyenleg					
0	1 459 335	0	- 493 720	0	965 615

Ez az eredmény is lehetne akár jó is. Azonban minden szülő, akinek van óvodás vagy iskoláskorú gyermeke, naponta szembesül azzal, hogy mi mindenben kéri az óvodák és iskolák a szülők segítségét, anyagi hozzájárulását, hogy működésüket fenn tudják tartani. A szülők tantermet festenek ha kell, taneszközöket, írószereket, vásárolnak, játékokat, bútorokat adományoznak, és pénzzel is „beszállnak” a fenntartásba a különböző alapítványokon keresztül.

De hát akkor hogyan lehetséges ez? Hogyan lehet egyetlen év alatt megtakarítani 965 millió Ft-ot, ha a szülőknek kell rendszeresen beszállni az iskolák óvodák működésének támogatásába?

Erre a kérdésre – hiába tettük fel – csak mély hallgatás volt a válasz.

Összegzés:

A fentiekből az a kép látszik kibontakozni, hogy a város vezetése komoly fenntartási és felújítási kötelezettségeket mulaszt el rendszeresen és tudatosan csak azért, hogy a tervezett, nagy politikai, ám annál kevesebb gyakorlati haszonnal járó presztízsberuházásait minden áron meg tudja valósítani.

Szeged évek óta tízmilliárdokat költ fejlesztésre úgy, hogy a helyi gazdasági szféra – talán csak a bankokat leszámítva – ebből alig profitál valamit. A helyi gazdaságra ennek a „korábban soha nem látott” fejlődésnek alig van mérhető pozitív hatása. Nem születnek új munkahelyek. Évek óta nem javul, sőt újabban romlik a foglalkoztatási arány, ismét nő a munkanélküliség.

Nem születnek százával új vállalkozások, sőt mintha a városi beruházásokon résztvevőket valami külön átok sújtaná: sorra mentek csődbe az utóbbi évek kivitelezői, teljesítetlen garanciális kötelezettségeket hagyva maguk után. A polgármester által unalomig emlegetett fejlesztési források mintha csak átutazóban tartózkodnának a városban.

Összesítve a 2008 költségvetés számait azt látjuk, hogy több, mint 6,1 milliárd Ft „egyensúly javító” tétel áll szemben a 3,7 milliárd Ft-nyi költségvetési többlettel, ami meglehetősen árnyalja a város vezetése által sulykolt pozitív képet.

Nyilvánvaló, hogy a 2009-2010-re tervezett politikai presztízsberuházások pillanatok alatt semmivé foszlatják majd ezt az átmeneti állapotot. Azonban már most szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy a tervezett beruházások közül egy sem eredményezi majd a város

bevételeinek növekedését, és jelentős számú új munkahely keletkezéshez sem járul majd hozzá, sem közvetlen sem közvetett módon. Így ezek a nagykölttségű beruházások semmivel sem javítják majd a város jövőbeni gazdasági kilátásait.

A város vezetése – a kormányhoz hasonlóan – alábecsülte a válság várható hatásait. 2008-ban nem tett lépéseket a válság hatásainak ellensúlyozására, mérséklésére, sőt minden erre irányuló javaslatot lesöpört az asztalról. Ennek minden bizonnyal már 2009-ben isszuk majd a levét.

Költségvetési "egyensúlyt" segítő tételek

Megnevezés	Összeg
Hosszú lejáratú hitelek bevételei (jávahagyott hitel)	1 917 090
Likviditási célú hitel (hiány finanszírozására)	821 155
Alapok pénzmaradványa	2 429 792
Költségvetési intézmények megtakarításai	965 615
Összesen	6 133 652

Szeged, 2009. április 6.

Juhász Gyula